

לכבוד יום הזכרון של הרב שלמה זלמן ברון - שיעור 736

I. פסקי רב ברון מספרו שערים מצויינים בהלכה ועוד

- (א) אם יש חיוב לאכול בשר בשבת - עיין ברבינו יונה (צרכות ריש פ"ג) דאין חיוב לאכול בשר בשבת אמנם עיין בפתחי תשובה על או"ח (רמ"ז) שהביאו בשם שו"ת בית יעקב דאכילת בשר היא מן התורה והכל תלוי אם אכילה בשבת הוא משום עונג או שמחה ואם משום עונג כמו שכתב וקראת לשבת עונג וכיון דנפשו של אדם קץ מבשר בהמה אין כאן עונג (ט"ז - ט"ו)
- (ב) פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום - עיין בשערי תשובה (רפ"ה - ז) בשם היש"ש דאם אינו יכול ללמוד שניהם רש"י ותרגום יקרא פירוש רש"י ולא תרגום אמנם הבה"ל כתב דנראה ללמוד התרגום מפני שיש כמה תיבות ופסוקים שאין עליהם רש"י ומי שלא השלים פרשת השבוע שמו"ת כתב בשו"ת מהרש"ם (רי"ג) דבשבת הבאה ישלים כסדרן וכמו שכתב הרמ"א (קל"ה - ז) דציבור שבטלו הקריאה יעשו כן בשבת הבאה (ט"ז - ט"ו - ט"ו)
- (ג) מצוה על כל אדם לרחוץ בכל ערב שבת וכתב הדרכי משה (ר"ס) דמצוה היא ומקבל שכר אם מקיימה ולא נענש אם לא מקיימה ומנהג הדברי חיים לטבול סמוך לכניסת שבת כי אז מתגלה תוספות שבת (ט"ז - ט"ו, ל"ז)
- (ד) שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול עיין בבאר היטב דמשמע דמנעלים אינם בכלל מלבושים ולכן אין צריך מנעלים מיוחד לשבת (ט"ז - ל"ז) וצריך בגדי ארוכים לכבוד שבת דבגדי קצרים דרך הריקים ופרוצים (ל"ח)
- (ה) תנור גאז שנשאר הקדרה על השלהבת ששכת לכסותה בכיסויה כתב החזון איש (ל"ז - כ"ז) דדוקא שלא הגיע כמאכל בן דרוסאי בשעת קידוש היום שהוא צאת הכוכבים אסור ואם הגיע למאב"ד בשעת צאת יש להחזיר כדיעבד דלא גזרו על שבות בכין השמשות (ט"ז - ט"ו)
- (ו) השתמשות במים חמים מן הכיור בשבת ע"י שהתינוק יפתח הברז לצורך עצמו עיין באשל אברהם (תני"ט ע"ז) דכל פסיק רישא האיסור היא דהידיעה הוי ליה כרצון ומתכוין וכשאינן לו ידיעה מזה אין כאן איסור וכן כתב בשו"ת אבני נזר דבשבת הידיעה גורמת האיסור (ט"ז)
- (ז) להוציא מים מוואטער פענטעין שעל ידי כן יבואו מים אחרים במקומו ומתקררים בכח חשמלי לא גרע מפתיחת מקרר דיש להתיר (ט"ז)
- (ח) אם כבתה השלהבת בשבת שעליה עומדת הקדרה שכבר נתבשלה כל צרכה ועדיין רותחת באופן שאין כאן איסור בישול אלא איסור חזרה מותר לעמדה על כירה אחרת דנוהגין כהר"ן המבואר (רי"ג - ז) דבשבת עצמו ליכא איסור חזרה באופן זה וכ"כ באגלי טל (האופה כ"ג - ט"ז) דמותר אפילו לכירה אחרת
- (ט) המשנה ברורה (רי"ח - ה) כתב דאסור ליתן כלי ובתוכו משקה צונן ולתחוב אותו בשבת לתוך מים חמים אפילו לא יבא לידי יד סולדת בו שזהו דרך הטמנה ממש אבל החזון איש (ל"ז - ל"ז) כתב דמותר
- (י) שכת להפריש חלה ואם כבר חשכה או אפילו בין השמשות והוא בא"י אסור להפריש ולאכול ואם הוא בחוץ לארץ אוכל ומשייר חתיכה גדולה ובמוצאי שבת מפריש ממנה ומשייר ממנה מעט כדי ששיריה ניכרין (י"ד ע"ג - ה) ואם כבר קיבלה שבת בהדלקת נרות ועוד קודם ביהשמ"ש הוא קבלה בטעות ועיין בט"ז (ת"ר - ז) דקבלת שבת לא מהני למנוע שום מצוה וכל השבותין בטלין לגבי מצוה באופן זה (ט"ז - ט"ו)
- (יא) מניח לישראל מומר לעשות לו מלאכתו - הביא המשנה למלך דעובר על לפני עור גם כשעושה מעצמו והפמ"ג כתב דדוקא באומר לו ולא בשותק ודעת הדרישה דדוקא כשנותן לו ולא כשעושה מעצמו (ט"ג - ז) ואבאר עוד מזה
- (יב) ספק לפני עור מותר וכ"כ הריטב"א והחתם סופר והמנחת אלעזר והמשנה למלך דאיסור לפני עור קיל משאר איסורים
- (יג) בשיטת הש"ך והדגול מרובה דבמומר ליכא איסור מסייע האבני נזר הסביר הענין משום דליכא עליו ערבות וכ"כ התוספות (צ"ד ז) דהיכא דפשע חבירו לא יעשה הוא איסור קל כדי שיזכה חבירו דאין הוא בערבות עליו ולכן מותר להלוות למומר ברבית משום דלא מקרי אחיך
- (יד) ועוד היתר בענין לפני עור כשיכול לעשות האיסור שלא על ידינו ודדוקא כשהאחר הוא נכרי ליכא על זה לפני עור משא"כ כשהאחרים ג"כ הם יהודים איכא איסור (ט"ז)

II. הערות בענין לפני עור וההיתרים

- (א) עיין במסכת ע"ז (דף ק"ד) דהאיסור דלפני עור לא תתן מכשול (ויקרא י"ט) הוא דוקא

בקאי בתרי עברי דנהרא דאם לא יושיט כוס לנזיר לא יכול לחטוא דכדלא בתרי עברי דנהרא מותר להושיט לו וליכא משום לפני עור מן התורה (עיין תוס' שנת ג' ד"ה "צנח" ותוס' ע"ז דף ה' ד"ה "מנין") אבל יש איסור מסייע או לפני עור דרבנן (ועיין לקמן לענין מסייע) ועיין בשו"ת מהרי"א אסאד (יו"ד קע"ז) דאם גם שאר ישראלים מוכרים לו סחורה כזו אז ליכא על זה איסור לפני עור וי"א דדוקא שהאחר הוא נכרי

other applications: 1) repairs done *ע"ס* causing *חילול שבת* 2) UPS pickup *ע"ס* for *שבת* delivery
3) junior congregation causing *חילול שבת* (חג"מ ח - ז"ח) 4) officiating at wedding with no chance of *טבת פאשפחה* - making such a *קבלה* (חג"מ ח"ט ע - ד - פ"ד)

(ב) בספק לפני עור מותר לכמה פוסקים (ע"ז דף ט"ו. והע"ז קנ"ח - ח) ועיין בשו"ת מהרש"ג (ז - ק) דמותר לשלוח סחורה ע"י מחלל שכת שיכול לתלות שיוליך אותה בחול דאפילו תליה רחוקה כמו בפרה החורשת לענין שביעית מותר והטעם משום שלא יפסיד פרנסתו (וע"ע במג"א עמ"ס - סק"ד דלא משמע כן)
other application: selling low-cut dress to non-observing women

(ג) כל שמלאכתו מיוחדת לעבירה אסור לאיסור ולהיתר מותר וראיה משביעית (פ"ה מ"ו) שמותר למכור שור שעומד לחרישה לאיש החשוד על שביעית והכל תלוי בדעת המוכר ומה שעיי"ז יוכל לעשות העבירה הוא רק גרמא ולכן במכירת קדרות וכדומה אף שודאי יעשה בהם גם איסורא אין לאסור (עיין מהרש"ג ע"ס)

other applications: 1) renting store to *חילול שבת* 2) renting hall for mixed dancing
3) selling pots (חג"מ יו"ד - ח - ע"ג)

(ד) כל היכא דמצוי עביד האיסור שלא על ידינו ליכא לפני עור ואף על פי דאפשר שהוא מרבה האיסור על ידינו לא חיישינן (ריטב"א ע"ז דף ה' ויש חולקין) וכן סומכים למסור המחאות בערב יו"ט להבאנק לעומי אף על פי שיתעסקו בהם יהודים וע"ע באג"מ (ג - מ"ו צסוף) דלא משמע כן ועיין בשערים מצויינים בהלכה (ע"ס) שהביא מחלוקת בזה

other applications: 1) inviting Russians for *נר* etc. 2) ordering N. Y. Times
3) catering manager coming on *שבת* 4) Bank Leumi

(ה) בידו שלא לעשות בשבת אין איסור לפני עור עיין בשו"ת חלק לוי (ט"ט) דמתיר לשלוח מכתב הזמנה על סחורות לסוחר מחלל שכת אפילו קרוב הדבר שיקבל ההזמנה בשבת ויחלל שבת בכתיבה ובמשלוח הסחורות וע"ע במג"א (עמ"ס - סק"ד) דבעי שיהיה הדבר שתולין בו דבר המצוי עיין בשו"ת מלמד להועיל (נ"ד) דמתיר לתת דינו לעורך דין ישראל המחלל שבת

(ו) לפני דלפני עור מותר (ע"ז דף כ"ח. רש"י ותוס') שו"ת בנין ציון (ט"ו)

other applications: Gentile owner, Jewish printers, material delivered before *שבת*
וְדוּקָא כְּשֵׁנוֹתָן לֹא דוּמָה לְכוּס שֶׁל נֶזֶר וְלֹא כְּשִׁעוּשָׁה מֵעֲצָמוֹ (דר"שה) והכסף משנה מדייק דדוקא באומר לו ולא בשותק ויש חולקין (עיין בשעמ"צ ע"ג - ז ובשדי חמד ע"ס)

other application: left worker in office and he works on *שבת* or takes work home

(ח) איסור לפני עור קיל משאר איסורי תורה (שו"ת פני יהושע חו"מ ט צסופו) שאינו רק מכשילו והוא אינו עושה כלום וראיתו מעירובין (ל"ה) ע"ש

(ט) כיבוד באכילה ושתייה למי שיודע שלא יברך עיין בשו"ע (קס"ט - ז) דאסור ועיין בשו"ת מנחת שלמה (ח - ל"ה) דהואיל שכל האיסור הנותן לו לאכול הוא רק עבירה של נתינת מכשול וכיון שאם לא יתן לאכול הרי יכשל האורח באיסור יותר גדול נמצא דליכא כלל שום עבירה וזה רק הצלה ממכשול גדול מאד והוא כעס ושנאה על כל ההולכים בדרך התורה ואפשר זה יסוד להתיר כמה שאלות בקירוב רחוקים וע"ע באג"מ (ח - ט"ז) בענין לעורר ילדים לבא למנין בשבת ע"י שיכראו בקאר בשבת דאסור ומשמע דלא סבר כהריטב"א שנוצר למעלה ואפשר דפלג על המנחת שלמה וצ"ע

(י) עיין באג"מ (ז - ס"ג) בדבר אם מותר לדזאבער (jobber) ליתן קאנטראקטן ליהודי מחלל שבת שגורם שיעבוד בסחורתו בשבת ואין לומר בזה שלא יהיה זה כבתרי עברי דנהרא שהרי עבודה זו לא ישיג במקום אחר ואף שישגי עבודה אצל אחר הא רוצה גם בעבודה זו ודאי היתר ברור קשה לומר בזה אבל זה נוגע לחיי נפש של הרבה מישראל מוכרחין לחפש טעמים להתיר וההיתרים רק באיסור דרבנן דמסייע מ"מ אין למחות באלו המקילין לפרנסתם אבל בדבר לשלח סחורה למחללי שבת בע"ש ויו"ט אם היה בהתנה דדוקא ביום זה הרי מוכיח זה שאין לו וצריך להם בשבת לסחורה לכן יש לאסור ואם זה רק ספק מותר

(יא) כל המלוה בלא עדים עובר משום לפני עור (ז"מ דף ע"ה: שו"ע חסן משפט ט - ח) ושו"ת מהרש"ג (ז - ק) וה"ה המכה לבנו הגדול (מ"ק י"ז). אבל העולם אין נזהרין בזה וצ"ע

נְפֹס לְפָנָיו נִשְׁמָוֶת אִבֵּי אָמִיר ר' אֵלִיעֶזֶר לִפְנֵי ה"ר יִצְחָק אֶרְבֵּי עֵיף מֵאֵי אֲוֵרֵי הַבַּיִת הַזֶּה לְרֵשׁוֹן חֲנוּכָה הַסֵּנִיף הַכְּפֹן עֵיף
לְפָנָיו נִשְׁמָוֶת אִבֵּי הַיָּקָר ר' אִיסֵר לְכֹא ה"ר אֵלִיעֶזֶר לִפְנֵי עֵיף